

**ЎЗБЕКСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНИН
ЭЛГЕ БИЛИМ БЕРҮҮ МИНИСТРЛИГИ
РЕСПУБЛИКАЛЫК БИЛИМ БЕРҮҮ БОРБОРУ**

**ЖАЛПЫ ОРТО БИЛИМ БЕРҮҮЧҮ
МЕКТЕПТЕРИНИН 5-КЛАСС ОКУУЧУЛАРЫ ҮЧҮН БАСКЫЧТУУ
ТЕКШЕРҮҮ ЭКЗАМЕНДЕРИ БОЮНЧА МАТЕРИАЛДАР ЖАНА
МЕТОДИКАЛЫК СУНУШТАР**

ТАШКЕНТ-2018

Экзамен материалдары жана сунуштар Республикалык билим берүү борбору алдындагы Түркий тилдер боюнча илимий-методикалык кеңеши 2018 жыл 11 апрелдеги кезектен тышкары 2-сандуу жыйналыш тарабынан талкууланып басмага сунушталган.

Экзамен материалдарын көбөйтүп таратууга тыюу салынат.

Мектептин методикалык бирикмелери экзамен билеттерине 15% көлөмдө өзгөртүүлөр киргизүүгө болот.

КЫРГЫЗ ТИЛИ ЖАНА АДАБИЯТЫ

ТҮЗҮҮЧҮЛӨР:

А. Юнусалиева-Республикалык билим берүү борборунун методисти.

Г. Шерматова-Республикалык билим берүү борборунун методисти.

Рецензент:

Х. Жаникулова-Ташкент областы Бөкө району 34-мектептин кыргыз тили жана адабият мугалими.

Киришүү

Адабият предметинен 5-класстын баскычтуу экзамени оозеки түрдө өткөрүлөт.

Баскычтуу экзамен материалдары 30 билеттен болуп, биринчи суроосу үйрөнүлгөн жазуучулардын өмүрү жана чыгармачылыгы, көркөм чыгармалары же теориялык маалыматтардын негизинде түзүлдү. Экинчи суроодо болсо үйрөнүлгөн ырлардан үзүндүлөрдү жатка айта алуу көнүкмөлөрүнө көңүл бурулган. Окуучу өзү тандаган билет боюнча жооп берет. Окуучуларга тапшырмалар боюнча даярдануулары үчүн 15 минутага чейин убакыт берилет.

Окуучулардын жооптору төмөнкү критерийлердин негизинде бааланат:

Критерийлер		Балл	
1	Жазуучулардын өмүрү жана чыгармалары жөнүндө маалыматка ээ болсо, теориялык маалыматтарды билсе, чыгармада болгон окуя-көрүнүштөрдү түшүнсө жана каармандарга мүнөздөмө бере алса, пикирин өз алдынча жана көркөм баяндай алса.	3 балл	5 балл
	Ырды айтууда критерийлерге (басым, логикалык эрежелерине) амал кылып жаткан айтса	2 балл	
2	Жазуучунун өмүрү, чыгармачылык жолу жана чыгармасынын мазмунун түшүнгөн болсо, чыгарманын каармандарына мүнөздөмө бере алса, пикирин өз алдынча баяндай билсе.	2 балл	4 балл
	Ырды көркөм айтуудагы критерийлери бузулса, тутулуп айтылса	2 балл	
3	Жазуучунун өмүрү чыгармачылык жолу жана чыгармасын толук окуганы сезилсе, чыгарма жана анын каармандарына болгон мамилесин билдирүүдө өз алдынча пикирлери болбосо	2 балл	3 балл
	Ырды көркөм айтууда критерийлери бузулса, кээ бир саптарын унутса	1 балл	
4	Жазуучунун өмүрү, чыгармачылык жолу жана чыгармалары жөнүндө жалпы маалыматты гана билсе	1 балл	2 балл
	Ырды кыска айтса, тема боюнча мугалим тарабынан берилген суроолорго кыскача жооп берсе.	1 балл	
5	Билеттин суроолоруна жооп бере албаса, кошумча суроолорду кыскача билсе.	1 балл	1 балл

Эскертме: Берилген жооптор көрсөтүлгөн критерийлерге туура келбесе да, жогорудагы критерийлердин негизинде бааланат.

Билет №1

1. Дидактикалык чыгармаларга кайсы чыгармалар кирет?
2. “Достук” жөнүндө макал айтып бер?

Билет №2

1. Өзбек эл жөө жомоктору жөнүндө кыскача маалымат бер.
2. «Акылдуукыз» жомогун кыскача түшүндүрүп бер.

Билет №3

1. Манастын бала чагы жөнүндө айтып бер.
2. Өзүң окуган 4 макалды айтып бер.

Билет №3

1. Каалаган ырыңды жатка айтып бер.
2. Кандай жомокторду адабий жомоктор дейбиз?.

Билет №5

1. Жаанданкийинкуралат,
Жетитүрдүүтүсалат.
Мунунатын ким билет? Табышмактын жообун тап?
2. Чыңгыз Айтматовдун өмүрү жөнүндө кыскача маалымат бер?

Билет №6

1. Элдик эпикалык мурастардан санап бер.
2. “ Бугу – Эне “ жомогу жөнүндө кыскача баяндап бер.

Билет №7

1. «Манас» эпосу жөнүндө кыскача маалымат бер?.
2. «Күч бирдикте» жомогун мазмунун айтып бер.

Билет №8

1. Жалил Садыковдун кандай чыгармаларын билесиң?
2. Манастын бала чагынан үзүндү айт.

Билет №9

1. Миркарим Асим жөнүндө кыскача маалымат бер?
2. «Тумарис баяны» жөнүндө айтып бер.

Билет №10

1. Аалы Токомбаев өмүрү жана чыгармачылыгы жөнүндө кыскача маалымат бер.
2. “ Телегей» романы жөнүндө түшүнгөнүң айтып бер.

Билет №11

1. Аалы Токомбаев жөнүндө кыскача маалымат бер?
2. «Жетим менен Сыйкырчы» поэмадан үзүндү айтып бер.

Билет №12

1. Темиркул Үмөталиев жөнүндө кыскача маалымат бер?
2. «Күч бирдикте» жомогун мазмунун айтып бер.

Билет №13

1. Алыкул Осмонов жөнүндө кыскача маалымат бер?
2. «Бүкөн» ыры эмне жөнүндө? Айтып бер.

Билет №14

1. Касымалы Жантөшев жөнүндө кыскача маалымат бер?
2. «Чолпонбай» аңгемесин мазмунун айтып бер?

Билет №15

1. Жоомарт Бөкөнбаев жөнүндө кыскача маалымат бер?
2. «Жылан менен бака» поэмасынан баканын сөзүн жатка айтып бер.

Билет №16

1. Райкан Шүкүрбеков жөнүндө кыскача маалымат бер?
2. «Тоо эчки» деген ырды жатка айтып бер.

Билет №17

1. Мидин Алыбаев жөнүндө кыскача маалымат бер?
2. «Тянь-Шань» ырынан үзүндү жаттап айтып бер.

Билет №18

1. Тоголок Молдо ким болгон? Анын кандай чыгармалары бар?
2. «Телибай тентек» поэмасынан түшүнгөнүңдү айтып бер.

Билет №19

1. Каалаган ырынды жатка айтып бер.
2. «Карагул ботом» ырынан кандай жыйынтык чыгардың?

Билет №20

1. Барпы Алыкуловдун «Болор жигит» аттуу чыгармасы эмне жөнүндө?
2. «Болбос жигит» ырын жатка айтып бер.

Билет №21

1. Токтогул Сатылганов жөнүндө кыскача маалымат бер?
2. «Үлгү ырлар» дыкөрктүү айтып бер окуп бер.

Билет №22

1. Ысмайыл Борончиев жөнүндө кыскача маалымат бер?
2. «Кош, Алымкул» ырыны көрктүү айтып бер.

Билет №23

1. Байдылда Сарногоев жөнүндө кыскача маалымат бер?
2. «Бешигим – Мекен» ырынын мазмунун айтып бер.

Билет №24

1. Александр Сергеевич жөнүндө кыскача маалымат бер?
2. «Балык менен балыкчы тууралуу жомогуну айтып бер.

Билет №25

1. Расул Гамзатов жөнүндө кыскача маалымат бер?
2. Расул Гамзатовдун «Эне тили» аттуу чыгармасын жатка айтып бер.

Билет №26

1. Худайберди Токтобаев жөнүндө кыскача маалымат бер
2. Каалаган ырыңды жатка айтып бер.

Билет №27

1. Ханс Кристиан Андерсен жөнүндө кыскача маалымат бер.
2. «Булбул» жомогунун мазмунун айтып бер.

Билет №28

1. Молдо Кылыч Шамыркан уулунун өмүрү жана чыгармачылыгы жөнүндө айтып бер.
2. «Буудайык» чыгармасын мазмунун кыскача айтып бер.

Билет №29

1. «Карагул ботом» чыгармасын мазмунун сүйлөп бер?
2. «Мекен» жөнүндө жатка билген ырыңды айтып бер?

Билет №30

1. «Ай нурунда кышкы түн» ырыны көркөм айтып бер?
2. Мекен, эл, достук жөнүндөгү макалдардан 4 айтып бер.

ÖZBEGISTAN RESPUBLIKASYNYŇ HALK
BILIMI MINISTRLOGI
RESPUBLIKAN BILIM MERKEZI

UMUMY ORTA TÄLIMIŇ
V SYNPLARYŇ SYNPDAN-SYNPA GEÇIRIŞ
EKZAMENLERINI GEÇIRMEK BOÝUNÇA MASLAHATLAR WE
MATERIALLAR

EDEBIÝAT

2017- 2018 okuw ýyly

Umumy orta tälimiň 5-nji synp okuwçylaryny synpdan synpa geçiriş ekzamenlerini geçirmek boýunça metodiki maslahatlar we materiallar Respublika tälim merkeziniň ylmy geňeşiniň 2018 ýylyň 11 aprelindäki nobatdan daşary 2-nji sanly ýygnaýygynda ara alyp maslahatlaşyldy we okuw prosesinde peýdalanmak üçin hödürlendi.

Umumy orta tälimiň 5-nji synp okuwçylarynyň synpdan synpa geçiriş ekzamenlerini geçirmek boýunça metodiki maslahatlary we materiallary kommersiýa maksadynda köpeldip dargatmak mümkin däl.

Mekdepleriň metodiki birleşmelerinde synpdan synpa geçiriş ekzamenleriniň materiallaryna 15% özgertme girizmek mümkin.

Edebiýat

Düzen:

Ş .Abdullaewa- Respublika tälim merkeziniň metodisti.

Taqrizchi:

N.Latypow – Garagalpagystan respublikasynyň Dörtgöl raýonynyň Halk tälim müdirliginiň monitoring bölüminiň başlygy.

GIRIŞ

Edebiyat predmetinden 5-nji synplaryň synpdan synpa geçiş ekzameni agzeki görnüşinden (dilden) geçirilýär.

Synpdan synpa geçiş ekzamenleriň materiallary 25 sany biletden ybarat bolup, birinji soragy öwrenilen şahyr we ýazyjylaryň ömri we döredijiligi, çeper eserleriň ýa-da nazary maglumatlaryň çägendäki maglumatlardan düzülde. Ikinji soragda goşgulardan parçalary ýat tutmak başarnyklary barlanýar. Okuwçy özi saýlan bilet boýunça jogap berýär. Okuwçylara bilet soraglaryna taýýarlanmak üçin 15 minut wagt berilýär.

Okuwçynyň jogaplary aşakdaky kriteriýalar esasynda bahalanýar:

Mezonlar	Ball	
Şahyr we ýazyjylaryň ömri we döredijiligi baradaky maglumatlara eýe bolsa, nazary maglumatlary bilse, eserde beýan edilen wakalara düşünse we gahrymanlary taryplap bilse, pikirini özbaşdak we döredijilikli beýan etse	3 ball	5 ball
Goşguny intonasiýa bilen labyzly erine etirip ýatdan aýdyp bilse	2 ball	
Şahyr we ýazyjylaryň ömri we döredijiligini, eserleriniň mazmunyny düşünen bolsa, eser gahrymanlaryny umumy taryplap bilse, pikirini özbaşdak beýan etse	2,5 ball	4 ball
Goşgunyň tekstini aýdanda intonasiýa bozulsada, saklanyp, üzüp aýtsa	1,5 ball	
Şahyr we ýazyjylaryň ömri we döredijiligi, eserleri doly özleşdirilmedigi duýulup dursa, eser we onuň gahrymanlary hakynda özbaşdak pikir bildirip bilmese	2 ball	3 ball
Goşgunyň tekstini aýdanda intonasiýa bozulsada, käbir kupletler ýatdan çyksa	1 ball	
Şahyr we ýazyjylaryň ömri we döredijiligi? eserleri hakynda diňe umumy maglumat bilse	1 ball	2 ball
Goşgunyň bir bölegini aýtsa, tema boýunça mugallymyň soragyna doly jogap bermese	1 ball	
Biletiň soraglaryna umuman jogap bermese, goşmaça soraglara doly jogap bermese	1 ball	

1-nji bilet

1. Magtymguly-Pyragy näçenji ýylda we nirede doglan.
2. «Balam» goşgusynyň awtory kim, ony ýatdan aýdyp beriň.

2-nji bilet

1. Mollanepesiň ömri we döredijiligi barada gürrüň beriň.
2. «Jigitler» şygry kim tarapyndan döredilen we onuň mazmuny barada gürrüň beriň.

3-nji bilet

1. Gafur Gulamyň döredijiligini gürrüň ediň.
2. «Baş üstüne» goşgusyny ýatdan aýdyp beriň.

4-nji bilet

1. B. Kerbabayew haýsy eserleri ýazypdyr?
2. «Doganlyk» şygryny ýatdan aýdyň. Goşgynyň mazmunyna siziň garaýyşyňyz nähili?

5-nji bilet

1. A. Kekilow näçenji ýyllarda ýaşap geçdi?
2. «Mugallymyň gyzy» powestiniň mazmunyny gysgajyk edip gürrüň beriň.

6-njy bilet

1. Ata Salyhyň döredijiligi we onuň ýazan basnalary hakda gürrüň.
2. «Aňsa» goşgusyny ýatdan aýdyp beriň.

7-nji bilet

1. Alyşir Nowaýynyň ömri we döredijiligi barada söhbet .
2. «Çopan we patyşa» eseri haýsy žanr görnüşine degişli, onuň mazmunyny gysgaça beýan ediň.

8-nji bilet

1. Ibn Sina kim bolupdyr, ol barada gürrüň ber. Ol haýsy on zat ähli asyllylygyň çeşmesidir diýip belläpdir?
2. Iň oňat gören goşgyňy labyzly okap ber.

9-njy bilet

1. Günhoja haýsy döwrüň şahyry, onuň ömri barada aýdyp beriň.
2. «Ýagşydyr» goşgusyny ýatdan aýdyň we derňäň.

10-njy bilet

1. Baýram şahyryň ömri we döredijiligini gürrüň edip beriň.
2. «Şaglap iner bürgütler» goşgusyny labyzly okaň.

11-nji bilet

1. H. Ysmaýylowyň ömri we döredijiligini aýdyp beriň.
2. «Eneş» powestiniň gysgaça mazmuny.

12-nji bilet

1. Y. Ýusupowyň döredijiligini gürrüň ediň.
2. «Doganlyk» goşgusynyň awtory kim, ony labyzly okap beriň.

13-nji bilet

1. Gurbandurdy Zelili haýsy döwürde ýaşan?
2. Şahyryň haýsy goşgusyny ýatdan aýdyp bilersiňiz?

14-nji bilet

1. Seýitnazar Seýdiniň ömri we döredijiligi.
2. «Ýagşydyr» goşgusyny kim ýazdy, ony ýatdan aýdyň.

15-nji bilet

1. Gafur Gulamyň ömri we döredijiligi hakynda gürrüň beriň.
2. «Hojaguly» goşgusynyň mazmuny.

16-njy bilet

1. Nurberdi Pommanyň ömri barada aýdyp beriň, ol nähili şahyr bolupdyr?
2. «Watanym» şygryny labyzly okap beriň.

17-nji bilet

1. Mirkerim Ösüm barada gürrüň. Onuň «Tumaris» hekaýasyndan aýdyp beriň.
2. «Dönmenem begler» goşgusyny ýatdan aýdyň.

18-nji bilet

1. I.A. Krylowyň döredijiligini aýdyp beriň.
2. «Möjek bilen Guzy» basnýasyny gürrüň ediň.

19-njy bilet

1. A.S. Puşkin haýsy döwürde ýaşan.
2. «Türkmen dili» goşgusyny ýatdan aýdyň.

20-nji bilet

1. T. Kaýypbergenowyň «Sag bol, mugallym» powestiniň mazmunyny gysgaça gürrüň edip beriň.
2. «Garga we Tilki» basnýasynyň mazmuny.

21-nji bilet

1. Ä. Şamyradow haýsy halkyň ýazyjysy, onuň ömri we döredijiligi hakda gürrüň beriň.
2. «Howandarlyk» hekaýasynyň gysgaça mazmuny.

22-nji bilet

1. Ý. Durdyýew barada gürrüň beriň.
2. Gunhoja şahysyň «Ýerlerim» goşgusyny okap derňäň.

23-nji bilet

1. Ata Köpekmergen şahyryň ömri barada gürrüň ediň we onuň şorta sözlerinden aýdyp beriň.
2. «Ilden öwrendim» goşgusyny labyzly okaň.

24-nji bilet

1. A. Gowşudowyň ömri we döredijiligini aýdyň.
2. «Ahyrzaman» romanynyň awtory kim? Onuň gysgaça mazmuny.

25-nji bilet

1. Ç. Aýtmatow haýsy halkyň ýazyjysy?
2. «Dönmenem begler» goşgusyny ýatdan aýdyň.

ЎЗБЕКСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ХАЛЫҚҚА БІЛІМ БЕРУ МИНИСТРЛІГІ
РЕСПУБЛИКА БІЛІМ ОРТАЛЫҒЫ

ЖАЛПЫ ОРТА БІЛІМНІҢ 5 - СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫ
БАСҚЫШТЫ ЕМТИХАНДЫ ӨТКІЗУ БОЙЫНША
МЕТОДИКАЛЫҚ ҰСЫНЫСТАР МЕН МАТЕРИАЛДАР

ӘДЕБИЕТ

2017-2018 оқу жылы

Жалпы орта білімнің 5-сынып оқушылары басқышты емтиханды өткізу бойынша методикалық ұсыныстар мен материалдары Республика білім орталығының ғылыми методикалық кеңесінің 2018 жыл 11 апрельдегі кезектен тыс 2-санды жиналысында талқыланып, іс жүзінде пайдалану үшін ұсынылған.

Жалпы орта білімнің 5-сынып оқушылары басқышты емтиханды өткізу бойынша методикалық ұсыныстар мен материалдарды коммерция мақсатында көбейтіп тарқату мүмкін емес.

Мектеп методбірлестіктері басқышты емтихан материалдарына 15%-ға дейін өзгерту енгізу мүмкін.

Құрастырушылар:

Г. Нишанова - Республика білім орталығының методисті
У. Байқабилов - Республика білім орталығының методисті

Пікір білдірушілер:

1. А. Жаңбырбаева - Ташкент облысы, Шыршық қаласындағы 17- мектептің оқытушысы
2. А. Үмбетова - Ташкент облысы, Қыбырай ауданындағы 9- мектептің оқытушысы

КІРІСПЕ

Әдебиет пәнінен 5-сыныптардың басқышты емтиханы ауызша түрде өткізіледі.

Басқышты емтихан материалдары 30 билеттен құралып, бірінші сұрақ үйренілген жазушылардың өмірі мен шығармашылығы, көркем әдебиеттер немесе теориялық мәліметтер аясында түзілді. Екінші сұрақта үйренілген өлең үзінділерінен жатқа айта алу дағдыларына ерекше мән берілген. Оқушы өзі таңдаған билет бойынша жауап береді. Оқушыларға тапсырмалар бойынша дайындалу үшін 15 минут уақыт беріледі.

Оқушылардың жауаптары төмендегі бағалау мөлшері негізінде бағаланады:

1	Жазушының өмір жолы, шығармашылық және шығармалары туралы мәліметтерге ие болса, теориялық мәліметтерді білсе, әдеби тіл өлшемдеріне сүйеніп, өз пікірін еркін баяндаса, шығарма немесе оның кейіпкерлері жөніндегі пікірлерін, шығармадан үзінділер келтіре дәлелдей алса	3 балл	5 балл
	Өлеңді айтуда мәнерлеп оқу критериясына(екпін және логикалық ережелерге) сүйеніп жатқа айта алса	2 балл	
2	Жазушының өмір жолы мен шығармаларының мазмұнын түсінген болса, шығарма кейіпкерлеріне жалпы мінездеме бере алса, пікірлерін еркін баяндаса	2,5 балл	4 балл
	Өлеңді мәнерлеп айтуда сөйлеу нормалары аздап бұзылса, тұтылып қалса	1 балл	
3	Жазушының өмірі, шығармашылығы мен шығармаларын толық оқымағандығы сезілсе, шығарма мен оның кейіпкерлеріне пікірін білдіруде еркін пікірлері болмаса	2балл	3 балл
	Өлеңді мәнерлеп оқуда әдеби тіл өлшемдері бұзылса, кейбір қатарларын ұмытқан болса	1 балл	
4	Жазушының өмірі, шығармашылығы мен шығармалары жайлы жалпы мәліметтерді ғана білсе, шығармамен оның кейіпкерлеріне пікір бірдіре алмаса	1 балл	2 балл
	Өлеңді жарым-жартылай айтса, тақырып бойынша оқытушы тарапынан берілген сұрақтарға қысқаша жауап берсе	1 балл	
5	Билет сұрақтарына жауап бере алмаса, қосымша сұрақтарға жарым-жартылай жауап берсе	1 балл	

Ескерту: Берілген жауаптар көрсетілген бағалау мөлшерінен біраз ерекшеленсе де, жоғарыдағы мөлшерлер негізінде бағаланады.

1-билет

1. Өзбекстан рәміздері
2. Халық ауыз әдебиеті «Бесік жыры»

2-билет

1. Абай Құнанбаев «Әсемпаз болма әрнеге» өлеңі
2. Төрт түлік туралы жырлар

3-билет

1. Оқу, өнер, білім туралы мақал- мәтелдер
2. Сырбай Мәуленов «Менің Республикам»

4-билет

1. «Алтын сақа» ертегісі
2. Сәкен Жүнісовтың «Ақан сері» романы («Ақырғы бәйге» бөлімі)

5-билет

1. Шешендік сөздер
2. Жұбан Молдағалиев «Ар-ұят» өлеңі

6-билет

1. Ғабит Мүсірепов «Жаңа достар»
2. Жүсіп Баласағуни «Құдатғу білік»

7- билет

1. Махамбет Өтемісұлы «Қызғыш құс»
2. Наурыз өлеңдері

8-билет

1. Ыбырай Алтынсарин «Әке мен бала» әңгімесі
2. Тәлім-тәрбие жайлы мақалдар

9-билет

1. Абай Құнанбаевтың өмір жолы
2. Әдеби ертегілердің халық ертегілерден айырмашылығы

10-билет

1. Әбділда Тәжібаев «Толағай» ертегісі
2. Шешендік сөздер «Тайкелтірдің төрелігі»

11-билет

1. Абай Құнанбаев «Жасымда ғылым бар деп ескермедім»
2. Ш.Құдайбердіұлының өмір жолы, шығармалары

12-билет

1. Жұмбақтардың негізгі мәні.
2. «Жиренше шешен мен Қарашаш сұлу»

13-билет

1. Жамбыл Жабаевтың «Өтеген батыр» поэмасы
2. А.Байтұрсынұлы «Өгіз бен бақа»

14-билет

1. Сұлтанмахмұт Торайғыров «Шілде» өлеңі
2. Ы. Алтынсариннің «Бақша ағаштары» әңгімесі

15-билет

1. Ілияс Жансүгіровтің «Күй» поэмасы
2. Шешендік сөздер «Сырым мен Малайсары»

16-билет

1. Бейімбет Майлин «Қанды кек» әңгімесі
2. Отан, туған жер туралы мақал-мәтелдер

17-билет

1. Мұхтар Әуезовтің өмір жолы мен шығармашылығы
2. Ахмет Байтұрсынұлы «Егіннің бастары»

18-билет

1. Сапарғали Бегалин «Бала Шоқан» әңгімесі
2. Абай Құнанбаев «Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін» өлеңі

19-билет

1. Жамбыл Жабаев “Өтеген батыр”
2. Еңбек туралы мақал-мәтелдер

20-билет

1. Сәбит Мұқанов «Лашын» әңгімесі
2. Мұқағали Мақатаев «Барлығыда сендердікі» өлеңі

21-билет

1. Қасым Аманжолов «Дауыл» өлеңі
2. Кейіптеу туралы

22-билет

1. Мағжан Жұмабаев «Сағындым» өлеңі.
2. Портрет туралы

23-билет

1. Мұхтар Шаханов «Отырар сазы» дастаны
2. Сапарғали Бегалин «Бала Шоқан»

24-билет

1. «Жақсылық пен Жамандық» ертегісі
2. Тұманбай Молдағалиев «Бауырлар» өлеңі

25-билет

1. Қалмақан Әбдіқадыров «Қар күреген бала».
2. «Керқұла атты Кендебай» ертегісі

26-билет

1. Фариза Оңғарсынова «Оюлар» өлеңі
2. Аңыз әңгімелер «Сұратқан хан ақымақ па, сұраған сен ақымақ па?»

27-билет

1. Данэл Дефо «Робизон Крузо»
2. «Тұсау кесер» жыры

28-билет

1. Мұхтар Әуезов «Ақын қонақтар»
2. Айбек «Қыр елінде»

29-билет

1. Сәкен Сейфуллин «Ақсақ киік» өлеңі
2. Аңыз әңгіме «Ақсақ құлан, Жошы хан»

30-билет

1. Асыл мұралар «Қабуснама» кітабы
2. Аңыз әңгіме «Жиренше шешеннің хан сынағына түскені»

**ВАЗОРАТИ ТАЪЛИМИ ХАЛҚИ РЕСПУБЛИКАИ ЎЗБЕКИСТОН
МАРКАЗИ ТАЪЛИМИ РЕСПУБЛИКА**

**МАҶМУИ МАВОДҲОИ
ИМТИҲОНИ ЗИНАВӢ ВА
ТАВСИЯҲОИ МЕТОДИ**

**АЗ ФАНИ АДАБИЁТИ ТОЧИК БАРОИ
СИНФИ V ДАР СОЛИ ХОНИШИ 2017-2018**

Тошканд 2018

Тавсияҳои методӣ ва маводҳо барои гузаронидани имтиҳони зинавӣ дар синфи 5-уми мактабҳои таълими умумӣ дар ҷамъомади дуҷуми ғайринавбатии Шӯрои илмию методии Маркази таълими Республика 11-уми апрели соли 2018 барои дар амалиёт истифода бурдан тавсия гардидааст.

Тавсияҳои методӣ ва маводҳо барои гузаронидани имтиҳони зинавӣ дар синфи 5-уми мактабҳои таълими умумиро бо мақсади тичорат зиёд намуда, тақсим кардан мумкин нест.

Иттиҳоди методии мактаб ҳақ дорад маводи имтиҳони зинавиро 15% дигаргун намоянд.

Тартибдиҳанда:

А. Шукуров – методисти Маркази таълими Республика

Тақриздиҳанда:

Фирӯза Марипова - омӯзгори забон ва адабиёти мактаби рақами 17-и шаҳри Ангрен вилояти Тошканд.

АДАБИЁТИ ТОҶИК БАРОИ СИНФИ V (ШИФОҲӢ)

Дар синфи 5-ум имтиҳонҳои аз синф ба синф гузаронӣ аз фанни адабиёт ба тарзи шифоҳӣ (даҳонӣ) гузаронида мешавад.

Маводи барои имтиҳони даҳонӣ пешниҳодшуда аз 30 билет иборат буда, саволи якум аз ҳаёт ва эҷодиёти шоиру нависандагон, асарҳои омӯхташуда ва маълумоти назарӣ тартиб дода шудааст. Дар саволи дуюм шеърдони донишомӯзон ба эътибор гирифта мешавад. Бояд донишомӯзон аз рӯи саволномаи интихобкардашон ба саволҳо ҷавоб диҳанд. Ба донишомӯзон барои тайёр шудан 15 дақиқа вақт дода мешавад.

Ҷавоби хонандагон мувофиқи талаботи зерин баҳогузорӣ мешавад:

Меъёри баҳогузорӣ	Ҳол	
Дар бораи ҳаёту эҷод ва асарҳои эҷодкор маълумот дошта бошад, маълумоти назариро донед, воқеа ва ҳодисаҳои дар асар тасвиршударо дарк намояд, қаҳрамонҳоро тавсиф ва фикрашро мустақил баён намояд	3 ҳол	5 ҳол
Матни шеърро мувофиқи меъёри талаффуз (бо риояи зада ва қоидаи мантик) аз ёд қироат намояд	2 ҳол	
Дар бораи ҳаёту эҷод ва асарҳои эҷодкор маълумот дошта бошад, ба қаҳрамонҳои асар тавсифи умумӣ дода тавонад, фикрашро мустақил баён намояд.	2,5 ҳол	4 ҳол
Ҳангоми қироати матни шеър меъёри талаффуз каме вайрон шавад, сактадор хонад	1,5 ҳол	
Ҳаёту эҷод ва асари эҷодкор пурра азҳуд нашуда бошад, дар бораи қаҳрамонҳои асар мустақилона фикр баён карда натавонад	2 ҳол	3 ҳол
Ҳангоми қироати шеър меъёри талаффуз вайрон шавад, баъзе мисраҳоро фаромӯш кунад	1 ҳол	
Дар бораи ҳаёту эҷодиёти эҷодкор танҳо маълумоти умумӣ дошта бошад	1 ҳол	2 ҳол
Қисман шеърро донед, дар доираи мавзӯ ба саволҳои муаллим ҷавоб диҳад	1 ҳол	
Ба саволҳои билет тамоман ҷавоб дода натавонад, ба саволҳои иловагӣ қисман ҷавоб диҳад.	1 ҳол	

Ёдоварӣ:

Агар ҷавоби донишомӯз аз меъёрҳои овардашуда каме фарқ намояд, меъёрҳои болоиро ба эътибор гирифта, баҳо гузошта мешавад.

НАМУНАИ САВОЛҶОИ ШИФОҶӢ АЗ АДАБИЁТ БАРОИ СИНФИ V

Саволномаи №1

1. Дар бораи Имом Бухорӣ маълумот диҳед.
2. Навъҳои суруди алларо гӯед.

Саволномаи №2

1. Ҳикояти “Баҳромӯ Бехрӯз”-ро нақл кунед.
2. Дар бораи модар як шеър хонед.

Саволномаи №3

1. Дар бораи “Баҳористон” ва муаллифи он маълумот диҳед.
2. Шеъри дӯстдоштаатонро хонед.

Саволномаи №4

1. Дар бораи афсонаҳои халқӣ маълумот диҳед.
2. Ду рубой гӯед.

Саволномаи №5

1. Дар бораи эҷоди Носири Хисрав маълумот диҳед.
2. Сурудҳои таърихӣ чӣ гуна аҳамият доранд.

Саволномаи №6

1. Дар бораи асарҳои Чингиз Айтматов маълумот диҳед?
2. Аз рӯзгори Сино як ривоят нақл кунед.

Саволномаи №7

1. Дар бораи Муҳаммад Авфӣ ва “Ҷомеъ-ул-ҳикоят”-и вай маълумот диҳед.
2. Чанд чистон гӯед.

Саволномаи №8

1. “Ҳамсат-ул-мутаҳаййирин” чӣ гуна асар аст?
2. Аз эҷодиёти Саъдии Шерозӣ як шеърро аз ёд гӯед.

Саволномаи №9

1. Оиди Восифӣ ва асари “Бадоеъ-ул-вақоеъ”-и ӯ чӣҳо медонед?
2. Муболиға чист, намунаи шеърӣ оред?

Саволномаи №10

1. Дар бораи ҳаёт ва фаъолияти эҷодии Зайниддин Восифӣ нақл кунед.
2. Як шеъри дӯстдоштаатонро қироат кунед.

Саволномаи №11

1. Дар хусуси ҳикояти “Фирдавсии Тӯсӣ” маълумот диҳед.
2. Дар бораи дӯстӣ шеър гӯед.

Саволномаи №12

1. Абдурахмони Ҷомӣ кӣ буд ва чӣ гуна асарҳо навиштааст?
2. Шеъри “Гили хушбӯӣ”-и Саъдиро аз ёд хонед.

Саволномаи №13

1. Афсонаи “Овозаи Рустам”-ро нақл кунед.
2. Шеъри “Нони гарм”-и Убайд Раҷабро аз ёд гӯед.

Саволномаи №14

1. Аз “Гулистон”-и Саъдӣ як ҳикоят нақл кунед.
2. Маҷоз чӣ гуна санъат аст? Мисол оред.

Саволномаи № 15

1. “Рисолаи дилкушо” чӣ гуна асар аст ва аз ҷониби кӣ навишта шудааст?
2. Мазмуни ин байтро гӯед:
Ҳар кӣ н-омӯхт аз гузашти рӯзгор,
Низ н-омӯзад зи ҳеч омӯзгор.

Саволномаи № 16

1. Дар бораи рӯзгор ва фаъолияти эҷодии Адаш Истад маълумот диҳед.
2. Латифа чӣ гуна жанр аст? Як латифа гӯед.

Саволномаи № 17

1. Ҳикояти “Оқибати ҳасуд”-и Кошифиро нақл кунед.
2. Аз эҷодиёти Абдурахмони Ҷомӣ як шеър аз ёд гӯед.

Саволномаи № 18

1. Носири Хисрав чӣ гуна асарҳо навиштааст?
2. Чанд чистон гӯед.

Саволномаи № 19

1. Як ҳикоят аз “Баҳористон”-и Ҷомӣ нақл кунед.
2. Тамсил чӣ гуна санъати бадеӣ аст? Намунаи шеърӣ оред.

Саволномаи № 20

1. Дар бораи асарҳои Убайди Зоконӣ маълумот диҳед.
2. Як шеъри дӯстдоштагонро аз ёд гӯед?

Саволномаи № 21

1. Ҷомӣ “Баҳористон”-ро ба кӣ бахшидааст ва он чанд боб дорад?
2. Дар бораи Насриддин Афандӣ латифаҳо гӯед.

Саволномаи № 22

1. Дар бораи достони “Бехрӯзу Баҳром” маълумот диҳед.
2. Дар васфи баҳор шеъреро аз ёд гӯед?

Саволномаи № 23

1. Дар хусуси дӯстии Ҷомиву Навоӣ чӣ гуна медонед?
2. Қофияву радифи байти зеринро муайян кунед:
Ҳеч кас аз пеши худ чизе нашуд,
Ҳеч оҳан ханчари тезе нашуд.

Саволномаи № 24

1. “Анвори Суҳайлӣ” чӣ гуна асар аст?
2. Шеъре хонда қофияшро муайян намоед.

Саволномаи № 25

1. “Чаҳор китоб” чӣ гуна китоб аст?
2. Шеъри тамсилии “Уқоб”-и Носири Хисравро маънидод кунед.

Саволномаи № 26

1. Болта Ортиқов кай ва дар кучо таваллуд шудааст?
2. Чанд латифа дар бораи Мушфиқӣ гӯед.

Саволномаи № 27

1. Асарҳои Лоикро номбар кунед.
2. Чанд банд аз суруди “Шӯриши Восеъ” хонед.

Саволномаи № 28

1. Дар бораи қиссаи Ғуфур Ғулом “Бачаи шум”- фикратонро гӯед.
2. Чанд байт аз “Чаҳор китоб” аз ёд гӯед.

Саволномаи № 29

1. Ҳикояти “Фирдавсии Тўсӣ”-и Восифиро нақл кунед.
2. Мазмуни байти зеринро гӯед:
Бе пир марав, ки дар бимонӣ,
Ҳарчанд Сикандари замонӣ.

Саволномаи № 30

1. Кадом асарҳои Хусайн Воизи Кошифиро медонед?
2. Дар васфи Ватан шеърро аз ёд гӯед.